

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Kül. monostortecza 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajsonál (Wollzeile 22. sz.) és Hasenstein és Voglnernél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Egy mindig égető kérdés.

III.

Mi semmiképpen sértve nem látnók az Oláhfejedelemség jogérzetét az által, hogy az ottani magyar ajku népességet magyar lelkészekhez és tanítókhoz engednők jutni, semmiféle terület-elfoglalás vagy bekebelezés szándékával gyanúsítani nem lehetne azért minket, mert Románia kormányára és népére nézve igen közböbs lehet az, ha a mi eszangó testvéreink a lelkiekben magyar, vagy az ok országuktól idegen Rómában székelő szent congregatio missionariusaitól függnek e. Sőt éppen Románia kormányára fényes tanubizonyoságát adta a lelkiismeret-szabadság tiszteletének az által, hogy nem csak nem ellenezte azt, hogy területén lévő magyar protestánsok vidékén, sőt még a fővárosban is templomot építhessenek, hanem abban még segélyezte is; valamint nem ellenezte és nem ellenzi azt is, hogy magyar lelkészek hirdessék azoknak anyanyelvükön Isten igéjét, oly magyar lelkészek, kik az erdélyi ref. püspök egyházmegegyéjébe vannak beosztva. A mi megengedhető és kivihető volt a protestáns magyarokra nézve, az kétségtelenül megengedhető és kivihető lenne a katolikus magyarokra nézve is, mert ugy az egyik, mint a másik nem lehet jogsértés Románia egyházi hatóságára nézve, miután ez ország egész népessége a keleti ritust követi, az országában lévő más vallásnak pedig mind idegenek és bevándoroltak, kiknek mindenütt saját nemzetiségű és felekezetű, s külföldi egyházhatóság alatt lévő lelkészeik vannak, s azért kétséget nem szenved, hogy a török imám, a porosz protestáns, a magyar protestáns, a lengyel és olasz katolikus papok mellett megtünné a magyar katolikus lelkészeket is; valamint viszont itt mi sem avatkozunk semmiképpen a keleti vallásnak lelki dolgaiba, s nem gátoljuk abban, hogy bárholon is oly lelkészeket állítsanak be, kik anyanyelvükön hirdetik közöttük Isten igéjét.

Más részről a katolikus hierarchia felosztást, a püspöki egyházmegegyék kikerekítését sem hiszszük valami megváltoztathatlan és módosíthatatlan noli me tangere féle dolognak, miután az nem lényeges bitelvi, hanem csak is administratív intézkedés, s hogy e tekintetben szembe az azt követelő hatalmas érvek és érdekekkel mindeddig mi sem történt, azt talán nagyrészen a politikai elnyomatás eredményezte lehangoltságnak és tespedésnek tudhatjuk fel; de most, midőn a szabadság napjának életre ébresztő sugarai szétáradoznak; most midőn minden téren jótekonny lendületet és szent buzgalmat látunk ébredezni: hiszem és reményem, s velem hiszi és elvárja e hon minden polgára, hogy hercegprimásunk ö eminentiája s vele a magas clerus hatályosan lépdel fel — ott, hol helye van — annak kieszközlésére, hogy csángó testvéreink a lelkiekben az erdélyi püspökség egyházi hatósága alá rendeltessenek,*) más részről remélhetjük hazafias lelkelű s emelkedett szellemű cultuszminiszterünkől is, hogy üdvös közbenjárását politikai uton is érvényesíteni fogja ezen ügyben.

Fő papságunk soha sem volt vallási tekintetben is kiskorú gyámság alatt, sőt az törvényeink értelmében önkormányzati jogokkal volt felruházva, kinevezteket és rendelkezéseiket is csak utólagosan sanctionálták a római pápák, ott voltak ok, mint zászlós urak, sergeikkel a csatatérekre, ott törvényhozási joggal felruházva az országgyűléseken, ott vannak most is a honatyák közt, s talán nem lenne illetéktelen a magyar országgyűlés e fontos életbevágó kérdésnek tárgyalására.

Egy oly ügytől, melyet a magyar haza apostoli királya s országgyűlése, cultuszminisztere és főpapsága egyértelműleg elhatá-

rozna és szorgalmazna, nem hiszszük, hogy a sanctiót Rómában is megtagadni akarnák és tudnák.

Orbán Balázs.

Sajónémetk. Mult 45-dik számunkban Orbán Balázs cikkében ezen értelemzavaró hibák kijavítandók: a 2-dik hasábon alulról számított 15-dik sorban az esztergomi helyett, mely az esztergomi olvasandó, ismét a cikkek végén alulról számított 7-dik sorban „bebizonyítására” helyett „bebizonyítására, hogy a” olvasandó, ismét a 2-dik hasáb 4. sz. alatti jegyzetében alulról számított hetedik sorban 1518 helyett 1618 olvasandó.

Pest, április 10. 1867.

(D.) A mit mi e lapokban Horvátországról már a tavaly elmondottunk, azon nézet az itteni politikai körökben is uralkodó nézetnek látszik.

Horvátország szegény föld, szegény nép lakja, a horvát intelligencia egy részét az 1848 ki camarilla, s annak fűszeközé Jelasich oly utópiákkal tölték el, saját nagyszerű nemzeti hivatásukról, a mely nemcsak ily egy milliónyi népnek, de magának a francia nemzetnek is dicsőségére válnék.

Mi már a tavaly azt mondtunk: hadd örüljen Horvátország önmagának és saját országos függetlenségének, hagyja őt Magyarország szárnyaira, ez által egy sereg kiadástól menekszik; mert Horvátország oly kis terület, s népe oly szegény, hogy még a régi országos autonómia költségeit sem birta, Magyarország kelle őt kisegíteni, ám ha Horvátországnak tetszik külön konyhán élnie, legyen kedve szerint, s hordozza aztán zsebéből országosdi szereplésének költségeit.

A magyar királyságot Fiume és a tenger érdeklí, Fiume pedig nemcsak hogy nem tartozik Horvátországhoz, de positiv törvény által csatoltatott közvetlenül Magyarországhoz. És így ez iránt Horvátországnak semmi követelése nem lehet. Fiume hozzánk tartozik positiv törvény, és hozzáunk a fumei nép természetes vonszódása szerint.

A baloldali párt lapjai zajt ütnek az országgyűlés tegnapi szavazata miatt, hogy újból Deák határozatát indítvány, nem pedig a Gliczyé győzött, s ez utóbinnak az által kívánnak popularitást szerezni, miképp abban ki volt mondva, hogy Fiume országgyűlésünkre meghívassék.

De hát ezen meghívás kötelességszerű szűkségessége van-e tagadva Deák Ferencz indítványában? Nincsen e ebben határozatlan kimondva, hogy Magyarország Fiumét saját közvetlen részének tartja, s arról semmi esetre le nem mond? És midőn az országgyűlés többsége ezt kinyilatkoztatta, nem természetes következménye-e ennek az, hogy a miniszterium eszközölje ö Felségénél Fiumé meghívását. Ha az elv ki van mondva, a minek kivitele a kormányt illeti, nincs szükség ott mulhatlanul specialitásokba menni át, sőt nehéz kérdéseknél éppen a politikai avatottság követeli azt, hogy a diplomácia halkabb, de biztosabb és döntőbb teendőit előre provokáló határozatokkal ne előzzék meg.

A képviselőházban egyetlen ember sincsen, az egy Miletics uron kívül, a ki Fiumé meghívását jogszerű kötelességnek ne tartsa; a többséget nyert indítvány ezt önmagában amplectálja, midőn Fiumét Horvátországhoz nem tartozónak nyilvánítja, s midőn, a mint Szentkirályi kifejezte, a miniszteriumba és királyi Felségbe vetett bizalom által várja az általa kimondott elvek keresztülvitelét.

A baloldali nézet szerint azon elvben, hogy a delegatioba Horvátország külön választhat, a dualismust, a paritást adta fel a Deák párt, míg Ausztriába centralisatiót sürget.

Mi e nézetet sem oszthatjuk. A 65-ös bizottmány nem sürget centralisatiót sehol, azzal csak a cseh lapok vádokat minket, mert nem értettek.

A dualismus azt teszi, hogy a közügyekben a magyar korona országai egyik fél, az osztrák császári tartományok országai másik fél legyenek.

Ki kényszeríti ezen tervezet által arra Ausztriát, miképp ne engedhesse ö meg p. o. Cseh vagy Gácsországnak, hogy ö külön saját országgyűlésen válaszssa meg a császári korona tartományai tömbjének delegatiójából reá eső contingentet?

A 65-ös bizottmány sehol sem tagadja meg, sőt éppen azon többség, mely kész beleegyezni, hogy a magyar királyság egyik tartománya Horvátország külön válaszssa meg a királyság részéről delegatióból őt illethető contingentet, ez által egy oly praecedent állít fel, a melynek örvendhetnek az osztrák örökös tartományok külön tömbjei, mert ok ott a centralistákkal szemben ráhivatkozhatnak, mit tett Magyarország Horvátországgal, s ez analogiát magokra nézve követelhetik.

Nagy kár tehát, hogy elfacsarijak ezen lépés horderejét épp az osztrák tömb centralistáinak írá-

nyával szemben, s épp oly hibás felfogás a paritást csak egy ily centralisatióban, nem pedig a külön koronák természetében s az azokat képező országok együttes, a másik természeti ösztömből szemben a paritás elvén nyugvó összeműködésben keresni.

Községi szervezet és papválasztási szabály, képviselő alapján, az erdélyi ev. ref. anyaszentegyházban.

(Folytatás.)

Azzal indokolják a rendszer pártolói szerkezeteket, hogy — különben a gyakorlatba kivétel nélkül — mert ha a nagy számú községekben minden egyes tag az ecclesiái teljes gyűlésben tanácskozik és döntő szavazattal felruháztatik, meghusítja az éret, higgadt, csendes tanácskozást, és valóban ezen egyetlen egy indokon kívül több érvet a szerkezet védelmére felhozni lehetetlen; de ennek semmi alapja nincs, mert a mint a tizedekben, negyedikben a képviselő testület tagjait egyenesen meg lehet választani, miért ne választathatnak meg ugyanazon tizedekben, város negyedikben presbytereiket, tiszteiket, papjaikat éppen egy egyenes közvetlen választással?

A község a felsőbb kormányhoz való viszonyában oly jogi testületet képez, mint egyes szemely a községhez viszonyában, melyből következik, hogy a községjog és kötelezettség az egyéni jogból foly ki, és valamint egyesek a községnek, úgy községek az államnak csak akkor vannak alávetve, midőn társas közérdek forog fenn, minden oly tárgyban, mely magokra tartozik függetlenül; innen van az, hogy minden államban, valamint a magyarországi törvény szerint is képviselői által munkál s foly be a nép az igazgatásba, mikor az állam általános ügyeiről van kérdés; annak szükségességek úgy kellett lenni, mert a község tagja az állam közös ügyeivel közvetlen érintkezésbe nem jöhet; de nem úgy van a községben, hol az igazgatást kezelő munka a kormányzattal közlelőbb esik, sőt közvetlen érintkezésben áll, itt a képviselőre szükség nincs. Lám a bírálat választott szervezet is bevallja ez elvet, midőn a 200 tagnál többet nem számláló ecclesiáknál meghagyja az egyéni választást, s menüire eltávozik ezen elvtől abban, hogy a 200 tagot meghaladó községekben nem elégszik meg a közvetlen szavazattal választott kormány, hanem azt választottak által választatja. Ez nem egyéb, mint ugrás a következetességben, ugrás a természet és ész törvényében, melyet egy polgári államszerkezetben sem lehet feltalálni.

Vegyük fel, világosítsa gyanánt, a magyarországi 1848-ban alkotott képviselői törvény alapján egy városi törvény-szerkezet mintáját. Minthogy a nagy városokban minden egyes polgár a városi nagy község összes testületében nem gyakorolhatja a község igazgatására egyenes közvetlen befolyását, tehát képviselő testület van állítva, mely testület az összes polgárság nevében gyakorol közgyűléseken minden oly jogot, mely törvény által rá van ruházva; ezeknek tagjait a polgárok közvetlen választják. Ez párbuzamban áll a városi községi egyházi képviselői testülettel, de e mellett vannak a városoknak tisztviselői, van tanácsa, mely szintén párbuzamban áll az egyházi presbyteriummal, más névvel nevezve, keblí egyházatanácssal, egyházi tisztviselőkkel, de ezen városi polgári tanács-tagok és tisztviselők nem választottak a képviselő testület által két foku szavazással, hanem egyenesen a polgárok által éppen egy, mint magok a képviselő test tagjai.

Vegyük más példát, egy észak-amerikai község-szerkezet rendszereiből. Ott a község választott testületet közvetlen egyenes választással kinevezi tisztviselőit, azokat maga igazgatja, az állam általános törvényei bizonyos kötelességeket ruháztak a községi választott tisztviselőkre, ezeket teljesítik felelet terbe alatt, de minden egyebekben, melyek a községi hatóság igazgatására vannak bízva, csak végrehajtói a nép akaratjának, mint a bíró nálunk, végrehajtója a tanács határozatának, az egyházban a megyebíró, vagy gondnok a presbyterium határozatának. *)

Igen, lehet nyomát találni a két foku választásnak mind az észak-amerikai, mind a magyarországi törvényekben, mert amott a polgárok összege nevézi ki minden államban egyenes választással a törvényhozótestet, a szövetségi alkotmány pedig a törvényhozótestet mindegyikét választó testülettel alakítván, általok választatja a tanács tagjait; — a magyarországi 1848-beli XVI. törvényeink 2-ik §.

*) Lásd Tocqueville Democratia Észak-Amerikában.

b. pont szerint, a falu községek csak választott képviselők által folynak be a megyei bizottmánytagok megválasztására; de ezen mindkét esetek bebizonyítják, hogy a két foku képviselet nem községi keblí, hanem csak is az állammal közös ügyek igazításánál találhat alkalmazást.

Megbizonyosult tehát, hogy a bírálat alávetett egyházközségi szerkezet szerint alkalmazott két foku választás — a község keblí viszonyában — nem egyéb, mint megszorítása az egyéni választási joggyakorlatnak, nem egyéb, mint kivétel és eltávozás a képviseleti törvény elvtől. Már pedig a megszorításokat és korlátokat szükségén feltűl és jog ellene szaporítani, nem törvényhozói bölcsesség, hanem tapintatlanság vagy tulbuzgalmi elhírtelenkedés, mely rendesen keserű visszahatásokkal szokott megtorlatni.

Átlátni lehet azt is, hogy azon ecclesiái szerkezet, mely a karakotmány elvein gyökereződve fennállott, mely szerint a nagyobb és külön polgári tanácssal ellátott városokban az ev. ref. keblí egyháztanácsnak tagjai azokból állottak, kik a városi községnek esküdt tagjaivá választottak (centumvirek), jobban megfelelt az akkor fennállott polgári karakotmány elveinek, mint a menüiben megfelelt most ezen kérdés alatti képviseleti városi szerkezet a képviseleti alkotmány alapelveinek s kívánatainak, egyebárat a német szövetségi államok tudósai magok is úgy nyilatkoznak államtudományról írott munkájokban *) a német szövetségi államokban lakó protestánsok egyházi törvényeiket illető kérdésre, hogy a protestáns egyházi államok szerkezete a kor kívánatainak akkor felel meg legbiztosabban, ha a polgári alkotmányos élet atalakulásához képest a presbyteri rendszer a nagyobb városokban fennálló polgári szerkezet viszonyai szerint idomittatik. (Folytatjuk.)

Municipalis élet.

Belsőszolnok Dézs, április 13. — Közlelbbi szerdán ujdón kinevezett főispánunk minden feltűnést kerülve a megyeházához ment és hivatalát elfoglalta. Mint halljuk, legközelebből a megyei bizottmányt összehívja, hol ünnepléses beiktatását várjuk. Addig is következő programmszerű nyilatkozatot tett közzé:

Belső-Szolnokmegye t. községéhez!
Urunk királyunk ö Felségének f. évi márcz. 31-én kelt kegyelmes parancsa folytán Belső-Szolnokmegye főispánjává neveztettem ki.

Mielőtt e díszes állást elfoglalandó vagyok, lehetlen fájo szívvel meg nem emlékezmem azon férfúrol, ki e méltóságban közvetlen elődöm vala, s kinek nevéhez egy a közös hazának, mint különösen e megyének halás emléke, tisztelete és méltán kivított szeretete fűzők.

Nem akaratomon fog mulni pótolni ez alig pótolható hézagot; nem is kecsgettem magam azon reménynyel, hogy sikerülend nekem ama veszteséget, mely a díszölt elhunytával tüzetesen megynéket sújtá, a megye közönsége előtt enyhítőbbé tenni; csak is azon hit és meggyőződés teszi előttem kivihetővé feladatomb nagyságát, hogy erős és tiszta szándék, honszeretet, s minden ajku polgártársaim iránti méltány és rokonszeny kíséretében lépek szeretett megyém kormányára.

Ismerem, mondom, feladatomb nehézségeit. S mert ismerem, nyíltan tartozom azt is kimondani, hogy azok lelkűdzése csak a megye közönségének önzéstelen hazafiai támogatása, a létező körülményeket gyöngéden megfigyelő s számbavevő eszélyessége s türelme mellett sikerülhet.

Midőn részemről a megye közügyeinek vezetésében a legjobb s legtisztább akaratról, önzéstelen és párt-vagy nemzetiségi érdek nélküli buzgalomról s igazságszeretetről biztositanám a megye t. községét, mely hó vágyát a felelős magyar parlamenti kormányzatban immár teljesítve látja: kérem mindnyájok közremunkálását a fennjelölt irányokban.

Meg vagyok győződve, hogy a megye t. községe bizalomteljes hazafiai támogatással nemzeti-ségi s valláskülönbőség nélkül nem vonandja meg tőlem, melyet úgy kiérdemelni, hogy soha el se vesztsem azt, főügyekvésem leend mindenha.

Pesten, április 3-án, 1867.

Torma Károly, főispán.

Az egész megye örömmel telik el, hogy feledhetetlen főispánunk Wéer Farkast, szeretett képviselőnk, kit a megdícsőült szellemi szűlőttjének tekintett s az államélet tikaiba beavatott, hogy Torma Károly nevezetett ki ö Felsége által főispánunk.

*) Lásd Pölitz Statswissenschaft II. kötet 309. la.

kul. Teljes reményünk van, hogy megyénk zászlója kezeiben új fénytől s dicsőségtől fog tündöklenni. *)
r. l.

Zilah, április 9. — T. Benkő Elek úr által Közép-Szolnokvármegye 61-diki nagy bizottmányának tagjai a megye szervezésekor követendő elvek és irány feletti tanácskozás céljából e hó 4-kére Sz. Cseh mezővárosába összehívattán, örömmel jegyezzük meg, hogy a folytonos esőzés által csaknem járhatatlanná vált utak dacára, a tagok s különösen az értelmiség igyekezett érdekeltiségeinek világos jelét adni azáltal, hogy a megye legtovább eső vidékeiről is szép számmal megjelent.

Az értekezletet összehívó Benkő Elek úr, az alábbi beszéddel nyitotta meg: „Tisztelt honfitársak! Mint Közép-Szolnokvármegye 1861-ki nagybizottmányának egyik veterán és igénytelen tagja, mitűn ezen általam is szükségesnek tartott értekezletre, azok, kik 61-ki állásuknál fogva arra inkább hivatottak lettek volna, — minket össze nem bittak, összehívni késtek, többek felszólításának engedve, honfiai kötelességemnek tartottam önöket, mint ezen megye 1861-ki nagybizottmányának tagjait, ezen barátságos értekezletre felhívni.

Örömtől dagadó kebellem üdvözlöm önöket polgártársaim, bizottmányi tagok! Számos megjelensésk bizonyosága annak, hogy mi az önkormányzatra megértünk, s hogy törvényes szabadságunkat gyakorlaton öhajjuk és akarjuk!

Célja ezen barátságos értekezletnek, mint már más megyékben is történt, a bekövetkezendő megyei tisztválasztásnál követendő irány és elvek feletti eszmecserét, megállapodásra jutni és egyetérteni azon tulajdonokra nézve, melyeknél fogva valakit választásra ajánlani és megválasztásában közreműködni honfiai kötelességünknek ismerendjük, meg levén győződve, hogy csak ily eljárásunk által teljesítheti a felelős magyar kormány nagy feladatát: biztos révpárta vezetni valahára nemzeti életünk hánykódó hajóját!

Még egyszer egy isten-hozottával üdvözlöm önöket, s felhívom, hogy a megállapítandó irány és elvek feletti eszmecserére egy elnököt és jegyzőt választani méltóztassanak.

A haza szent érdeke irányozza minden gondolatunkat, — éljen a haza, a nemzet és a felelős magyar miniszterium!*

Hosszas éljennel kísért fennebbi megnyitó beszéd után az értekezlet vezetésére közfelkiáltással elnökül a tisztelt összehívó Benkő Elek úr, jegyzőül pedig a megye 1861-ki aljegyzője Décsy Miklós úr választottak meg!

Az értekezlet ekként magát megalakultnak nyilvánítván, először is azon kívánságok feletti tanácskozást vette fel, mely kívánságoknak a megválasztandó tisztviselőben mulhatatlanul feltalálódni kell lenniük, s ennek folytán egyhangulag elhatározottak, hogy a kijelölésben s illetőleg a megválasztásban csak olyan egyéneket részesít a bizottmány, kik úgy a magán-, mint a politikai életben feddhetlen becsületet, alkotmány iránti hűséget tanúsítottak, s elegendő szakképességgel, törvénybeni jártassággal bírnak arra, hogy akár a közigazgatás, akár az igazságszolgáltatás terén a köznek úgy, mint egyesek érdekének meg tudjanak felelni.

A jelenlegi országgyűlési követekkel szembeni magatartása tekintetéből a bizottmány, hosszabb vita fejlődött ki, — végül abban történt megállapodás, hogy a jelenlegi képviselők, mitűn törvény nincsen, mely tiltaná, hogy kijelöltesse a megválasztassanak, egyenként ki fognak jelölteni s megválasztatni, a mennyiben, mint hivatalra képesek a közbizalmat birni fogják; azon kérdés pedig, hogy a két állás megtartható-e az ekként megválasztandó képviselő által, nyílt kérdéssé hagyott fenn, melynek megoldása a gyakorlatra vár, s e tekintetben semmi pressio nem fog a bizottmány által gyakoroltatni.

A kijelölésekbeni megállapodás tekintetéből azon indítvány nyert érvényt, mely szerint a kijelölést az egész nagybizottmány egyeteme tegye meg, s hozzá az általa megválasztandó egyéneket a főispán előtt javaslatba; az egyénekbeni megállapodás a tagoknak a bizottmányig mintegy érdekében kifolyó kötelességgé tétetett s elhatározott, hogy a főispán által összehívandó nagybizottmányi gyűlés előtt napon Zilahra egy egyetemes bizottmányi magán értekezlet fog tartatni, a jelenlegi elnök vezetése mellett, mely értekezleten fognak az egész megyei tisztii állomásokra az egyének kiszemeltetni, s a főispánnal tudatva — vele együtt a kijelölési névsorba beiktatni.

Merültek még fel több aprókékosabb szóváltások is, de ezek inkább pillanatnyi becsületek lévén, nem érdemelnek említést; általános hangulat az: nem recriminálni senkit; egyesülni s a haza érdekének előmozdítására mindenkit, még ha annyit tévedett is, megnyerni!

Az értekezlet d. u. 1 óra tájt végetért, a

*) Mi iránt semmi kétségünk sem lehet. Azon megye élire egyikét nyerte legeszebb szellemű, kristálytiszt politikai jellemű és méltán népszerű hazafisának, kit mindenki örömmel s megnyugvással üdvözlőn azon hatáskörében. Örömmel s őszinte szeretetszónával üdvözljük mi is és constátáljuk, hogy ezen sokatigő választás, melylyel a kormány a Királyhágón inneni főispánok kinevezését megnyitotta, a legjobb beosztást tette.

helybeli nagy vendéglőben nyilvános ebédre gyűltek össze a tagok, hol zeneszó mellett, fesztelen örömmel között, ismét elővarázsolni látszóttak képet egy megyei marcalis napnak; ebéd alatt számos pór emeltetett, melyek közül az általános lelkesedéssel fogadott azon két köszöntést jegyzem fel, mely F. E. által a Deák-féle irány- és eszmékért s P. D. által Deák Ferenczért mondatott.

Az együtt volt tagok — mondják — este aztán hozzáfogtak a tisztii kombinációt tisztázásához vagy teremtéséhez; de azokat, mint nem gyűlés tárgyát, már azért sem említem fel, mert ha még helyesnek találnám is az egyes megállapodásokat, nem helyezhetek nekik állandóságot s nem kecsegtetheték a kivétel bizottságával senkit, mert az általános lelkesültség megállapodásai — a hideg ész vezetéken a változandóságnak szoktak tárgyává válni!

Annyi bizonyos, hogy az első alispáni állomásra jelenlegi képviselő, s 1861-ik évben szintén első alispán Peley Lajos van kiszemelve.

— U. —

Országgyűlési beszéd.

Hilibi Gál János beszéde

(a képviselőház márcz. 26-iki ülésében.)

Az óra azt mutatja t képviselő, hogy az ülés vége felé közeledik, a figyelem és békéltetés már majdnem egészen kimerülték; nem ereszkedem tehát egyes gondolatok, érvek és mondatok czáfolatába, melyek az ellenvélemények részéről a 65 ös bizottság többségének javaslata ellen felhozattak. Általános vezéreszmék, általános állítványokra igyekszem azokat összpontosítani, és úgy fogom megtenni megjegyzésemet.

Azon érvek, melyek az ellenzék részéről felhozattak, általában két osztályba sorozhatók, a mennyiben t. i. részszerezt azon javaslat czélszerűségét, részszerezt Magyarország állami létével és alkotmánya alapelveivel való összeférhetőségét kívánták kétségbe hozni.

Az elsőrendbeliek, t. i. a czélszerűség ellen felhozottak közül egyik általános eszme az, mikép Magyarország valamint a multban, egy jelenleg is bir anynyi erővel és oly körülmények közé van helyezve, hogy állami létét saját önmagára, minden más segítség nélkül fenttarthtja. Szép ábránd, szép és nemes ecsettel színelte képe a gerjengő képzeletnek, de a melyet, fájdalom, a rideg valóság sem a multban, sem a jelenben nem tár fel előttünk. A valóság a multban az, hogy habár hazánk saját területéhez képest mindig birt elég erővel magát hasonló körülmények közti elemekkel szemben fentartani, de oly tulerők merültek fel, melyek ellen előbb hol itt, hol ott szomszédainál kénytelen volt segélyt keresni. Utóbb a legválságosabb időben a Habsburg-háznak a magyar királyságra emelésével nyugat segélyt remélhetővé, és midőn annak hatalma Németország felett hanyatlani, ellenben II. és III. Ferdinánd korában saját örökös tartományai felett tömörülni kezdett, a fiu-ág trónörökösödésének elhatározásával a segélyt folytonossá, végre, mitűn a spanyol successio elvesztésével azon családi világalomra való kilátása örökre elveszett, ellenben az örökös tartományok birtoklása mindinkább megalapult, a sanctio pragmaticával a kölcsönös segélyt állandóvá és feloldhatlanná tette.

Erdély a maga állása tekintetéből, mitűn keleti fekvése annyira nehézzé tette azon segítséget, melyet nyugatról kapnia kellett volna, a mely segítségre nézve a távolból kénytelenített egyszerű szemlélni, hogy Magyarország irányában is az akkori államférfiak politikája oly hanyagul, oly sok perfidiával vezette, egy ideig azon ingadozásban találta fel mentőeszközét, melylyel nyugat és kelet hatalma iránt viseltetett. — De II. Rákóczy György korától óta azon örök hatalom, melynek akkori védnöksége alatt állott, annál rombolóbban kezdette dúlni Erdélyt, és megingatni állami létét, minél inkább hanyatlott éppen magának a védhatalomnak saját ereje, míg végre Erdély a Habsburg-dynastia fiu-ágának örökösödése által szintegy nyugat segítségével részesült, és éppen azon pragmatika sanctiót, melyet Magyarország kötött, és melyben a feloszthatlan és feloldhatlan birtoklás a többi tartományokkal együtt kimondott, Erdély szintegy elfogadta.

Habár jelenleg más erők és máshonnan neheznek reánk, de ezen változott ellenerők most is, mint a multban, nagyon kérdésessé teszik azt, hogy valjon Magyarország állami létét saját erejével minden eshetőséggel szemben fenttarthtja-e? A kik ebben kételkednek, méltóztassanak figyelembe venni, hogy azon időben, mikor nyugatnak segítségével reánk nézve nagyon szükséges vala, egyszerű mint fennállott Lengyelország, mely folytonosan, néha éppen döntőleg, vetette a maga súlyát Magyarország ügye mellé. De Lengyelország a legszerencsétlenebb politikával fosztott; hasonló ferdesség azon állami létéből is kivethető enedte, melyet számára azután nemzetközi szerződések biztosítottak volt; és valahányszor láttattak is őt segíteni, mindig mélyebben döntetett a nyomorba mind vallására, mind nemzetiségi és állami létére, mind társadalmi viszonyai- és jólétére nézve. Ez a Lengyelország most nincs. És habár épp oly élénken öhajtom annak helyreállítását, mint a tulsó oldal azon tagjai, kik t. barátom Szentkirályi Mór

beszéde alatt ellenhangokban szólaltak fel, de egy még csak reményben álló tényezőért azt, mi jelenleg van, és a mi Magyarország állami létének fenntartása végett tényezőül valósággal áll, el nem dohatom.

És mitűn Lengyelország nemléte Magyarország védelmének tekintetében ürt hagyott, ezen ürt nem pótolandják ki a török birodalom határai közti fel-feltűnedező tartományok. Mert éppen azon vis motrix, mely a múlt századokban nyugaton is az állami sympathiák, sőt néha tömörüléseknek is majdnem egyedüli eleme volt, a vallásnak az államra befolyása azokban most is fennáll. És ez azok erejét nem mellénk, hanem a mérleg ellen-szerpenyőjébe fogja juttatni.

A czélszerűség tekintetéből felhozott másik, az előbbinél fontosabb általános elleneszmé volt, mikép a Németországban közelebből felmerült agglomeratiók az örökös tartományokat elnyeléssel fenyegetik, ennél fogva a törvényhozás a kölcsönös védelem kelleit óvakodjék kifejtetni, mert könnyen megtörténhetik, hogy azon tartományok ereje segítségünkre nem járulhat, ellenben Magyarországot azon oldalon elláthatlan bonyodalmakba fogja sodorni. Ezen eszmét tisztelt képviselőtársam gróf Keglevich Béla következőleg formulázta: „vannak koreszmék és türekrések, melyek már keletkezéskor hatalmasok, a siker csiráját magukkal hozták és a legerősebb ellenhatás közepett is keresztül hatolnak.“ Ismerem a nemzetiségi vezérelveket és fontosságát; mint erdélyi embernek volt módom azt a maga torzalakjában is megismerni, mikor azok vezérlétre és izgatására, kiknek nem a nemzetiségi jogok sikere, hanem általában minden nemzetiségi és alkotmányos jogok elnyomása volt céljuk, a nemzetiségi eszme vezérszálja alatt rablások, gyilkolások, a legbékésebb családok kiirtása és kidulása tizettek. De bátor vagyok azon meggyőződésemet őszintén ki nyilatkoztatni, hogy nem ismerem el a nemzetiségi elvnek azon mindenhatóságát és állandóságát, hogy az államok felbomlásának és újra tömörülésének sokáig tartós alapja lehessen.

Valamint az anyagi világban egy vízáramlat, ha azt nem egy rögtön bekövetkezett, s éppen oly hamar elmuló fellegszakadás idézte elő, az elsodort részeket nem a maguk eredeti alakjukban szokta letenni, hanem azok felolvasztatván, saját sulyok és természetes vonzerejök szerinti rétegeket alakítanak: ugy az ilyen koronkint feltűnedező vezéreszmék is saját eredeti alapjokat nem szokták megtartani, hanem a mint nyerne terjedelmökben, azon arányban alakulnak át az örök igazság kívánságai szerint. T. képviselő társam gr. Keglevich Béla három tényt hozott fel a multból állításának bizonyítására: a kereszténységet, a reformációt, és az 1789-ki francia forradalmat. Bocsásson meg; de mind a három példa az én állításom mellett szól. Tisztelt képviselő társam épp úgy tudja mint én, hogy a kereszténység első vezéreszméje: az egy Istent isteni kijelentés szerint tisztelni, és kijelentett erkölcsi törvényeit követni, nem 1800 s néhány esztendővel ezelőtt, hanem sokkal régebben, évezredek előtt kezdődött; de akkor ezen vezéreszme sajátja volt egy nemzetnek, és annak polgári institutioival s állami létével össze volt kötve; és ezen vezéreszme teljességének isteni hirdetője alakította át az egész emberiség közkinésévé.

A reformatio első vezéreszméje a tekintély megdöntése volt a vallási kérdésekben. És megmaradt-e ezen vezéreszme a maga eredetiségében? nem, hanem a vallásos meggyőződés szabadságának elméletévé fejlődött ki, akár épüljön az tekintélyen akár nem.

A francia forradalom eszméi első megindulásokkor rombolólag hatottak minden trónra, és minden azelőtti institutiókkal szembeszállottak; de megmaradt-e ez saját eredetiségében? nem, hanem ismét átváltozott az alkotmányos szabadság eszméjévé, mely magával egyszersmind a trónok érdekeit egyesíti.

A mult századok ignorálták az államban a nemzetiséget; lanyhán viseltettek az államok saját nemzetiségi iránt, mint szintén a többi nemzetiségek iránt is. Jelenleg egy másik szélsőség látszik uralgani kezdeni; most t. i. a nemzetiségi eszme akarja ignorálni az államokat, és ezek romjain újabb tömörüléseket akar formálni. El fogja az idő enyészíteni ezen vezéreszmének első rohamát, és azt hiszem, nincsen oly távol az idő, midőn azon alakja, melyben Franciaország kormánya vitte elől lobogóját azon célja elérése végett, hogy Olaszországban a Habsburg és Bourbon secundogeniturát és habsburg befolyást megdöntse, — melyben Ausztria államügyeinek akkori kezelői Magyarország területén zászlóját szintegy lobogtatták, de csak is a végre, hogy Magyarországot leigázzák, meg fog változni; és ki fog arra fejlődni, hogy az alkotmányos lét egyik kiegészítő részévé váland egyszersmind a nemzetiségi jogok biztosítása is, a nélkül, hogy csupán a nemzetiségi eszme alapján új államok alakulhatnának, vagy meglevők szétrombolhatnának. Különbön Európa az államok torz alakjává válnék, mert hol van a határ, mely, ha nemzetiségi szerint újra alakulhatnának az államok, ezt bármely kis nemzetiségtől inkább meg-

tagadhatná, mint egy másiktól. — A szerződések szentsége, az alkotmányos szabadság, melybe egyszersmind a nemzetiségi helyes és az állam létével megférhető jogok is befolglaltatnak, lesz az államok létének alapja.

És éppen ezen szempontból bátor vagyok azon véleményemet kifejezni, mikép én az ausztriai örökös tartományoknak a dynastia hatalmától elválását nem látom oly közel időben, és dacára a németországi tömörüléseknek — egyszersmind oly bizonyosnak, ha azon alkotmányos eszmék, melyeket azon tartományok mostani államférfiai zászlójokra tűztek ki, ott meg fognak honosulni, és alkotmányos szabadság mellett egyszersmind lehető jölet fog kifejlődni. Meg vagyok győződve, hogy ezen esetben azon tartományok, ha megfontolják azon sok erőszakot, azon sok jog eltiprást, mely a németországi tömörülésekkel kapcsolatban van, nem fognak arra felé gravitálni. — Méltóztassanak egyszersmind megfontolni a tulsó oldalon, mikép az örökös tartományok lakosai közt igen sok van a szláv fajból, kiket nemzetiségük tekintetében egy Németországhoz való tömörülés nem biztosítana, alkotmányos érzésük és vallásukhoz való hűségük ismét visszatartóztatnak, hogy egy más hatalmas szláv államhoz tömörüljenek.

Ezek észrevételeim a javaslat czélszerűsége ellen irányzott két vezéreszmére nézve.

A mi pedig azon ellenvetést illeti, hogy azon javaslat állami létünkkel és alkotmányos állásunk alapelveivel összeférhetlen, ezen tekintetből vitattott az ellenzék oldalról, hogy a sanctio pragmatica a kölcsönös védelmi kötelezettséget nem foglalja magában. Előrebocsátom azt, hogy a sanctio pragmatica valóságos értelmét legjobban azon tettek fejezik ki, mikkel Mária Terézia trónját elődeink Magyarországból szintegy mint Erdélyből, melyek közül egyik sem volt megtámadva, örökös tartományai birtoklására nézve megvédtek; bátor vagyok, nem a végre, mintha én az erdélyi törvényt Magyarországra nézve is kötelezőnek ismerem, — hanem azon tekintetből, hogy erdélyi elődeink, kik ugyanazon alkotmányos elveket vallottak, micsoda értelemben vették a sanctio pragmaticát, hivatkozni egy erdélyi törvényre, az 1791-ki 6-ik törvényezikre. Ezen törvény a fi-ág örökösödéséről azt mondja, hogy Erdély éppen azon értelemben fogadta el, mint 1688-ban Magyarország; azt mondja továbbá a sanctio pragmaticáról, hogy ezt is éppen ugy vette, mint Magyarország. És mitűn azon 1791-ki 6-ik erdélyi törvényezik azt is kifejezi, hogy Erdély saját törvényei szerint igazgatandó, az örökös tartományokkal való kapcsolatáról következőleg szól: „indivisiibili et inseparabili cum omnibus regnis et provinciis, quoad simultaneam duntaxat successionem et mutuum sanctionem in conformitate articuli 3-i 1744 permanente.“ Erdélyben tehát intézkedtek már elődeink azon kérdés felett, a melyről jelenleg foly itt a vitatkozás, hogy t. i. a sanctio pragmaticából foly-e a közös védelmi kötelezettség vagy nem; és ez Erdélyre nézve az 1791-ki 6-ik törvényezikben el van döntve tiszta, világos törvény által. Jól értették a sanctio pragmaticát 1791-ki atyáink Erdélyben, kik bizonyosan Magyarországnak institutioitól ezen értelmezéssel nem hogy elváztak volna, sőt inkább ezen törvény világos szavai szerint Magyarország alapinstitutioihoz ragaszkodásukat kifejezték.

De ha t. barátom Madarász József véleménye állana is, hogy t. i. minket az örökös tartományokhoz csupán a fejedelem uyanazonossága köt, még akkor is bátor volnék tőle kérdezni, valjon az európai nemzetközi jog elismeri-e, hogy ugyanazon fejedelemnek két külön országa, habár csak a személyes unio által áll egymással kapcsolatban, két külön külügyet gyakorolhasson? Vannak a népeknek eszméik azon viszonyok s ezek körüli jogok iránt, melyekben egymás közt állanak; kevés iránt ezekből szerződésekre, többnyire tettekben szoktak nyilvánulni. És én kérdem ezen tettek alapján, hol volt és hol lehet két külön külügy oly országokra nézve, melyek külön ugyan, de egy fejedelem alatt mégis personal unioan állanak? Norvégiáról és Svécziáról e tekintetben részletesen és igen alaposan szólott t. barátom Joannovic György képviselő ur. — De hivatkozom még Hannovera példájára; jól tudjuk, hogy Victoria Királynő uralkodása előtt Hannovera és Angolhon csupán személyes unioan voltak egymással; mindkét országnak két külön kormánya volt fenn. I. Napoleon egyik hadjárata alatt neutralitást deklarált Hannovera kormánya. Első Napoleon azonban elfoglaltatta Hannoverát, mert Angolhonnal, hol ugyanazon király uralkodott, háborúban állott, és ezen neutralitással mit sem törődött. — Engedje meg t. barátom hivatkoznom a francia forradalom egyik illetlen nemzetközi tette; nem örömet tesztem ezt, különösen nemzetközi jogok tekintetében; én azon forradalmat az igazságok és igazságatlanságok, — a nagyságok és aljasságok oly chaoticuson összehalmazott tömbének tekintem, mely, ha távolról szemléljük, bálulásra ragad, de ha részleteit vizsgáljuk, visszaridunk tőle. Hanem mivel tisztelt barátomra nézve talán meggyőzőbb lesz ezen példa, mint reám nézve, bátor vagyok emlékeztetni, hogy 1792-ben az Assemblé legislativ előtt megjelenvén XVI. Lajos, I. Ferencz ellen mint Magyarország királya ellen nyilatkoztatta ki a háborút. És valjon

ezen háborúban csupán Magyarország támadatott meg, vagy inkább megtámadtatták. Ferenc királynak egyszersmind más tartományai is? Valjon csak Magyarország seregei ellen harezolt-e a francia sereg, vagy más tartományok, t. i. az osztrák tartományok seregei ellen is? És ez másként nem is lehet, miután teljes lehetetlenség a neutralitás törvényeit és minden postulatumait a personal-unio mellett álló két országok közül egyikben a másik ellen folyó háború alkalmával őszintén fenntartani.

En tehát osztva azokat, miket barátim és elvrokonim e részben felhoztak, nyilatkozom a 65-ös bizottság többségi véleményének általános elfogadása mellett, zárszóul csak azt jegyezve meg, hogy darab idő óta szokásba jött a szélső baloldal némely szónokai részéről, mikép egyes beszédekben, ezen többség vezérfinainak némely beszédeiből idézeteket hozzanak fel, és felolvassák ezen képviselő házbán. Megtörtént ez most is, habár nem oly mértékben, mint máskor, képviselő társunk Madarász József első nyilatkozatában. Ha ez a végett történik, hogy súlyt adjanak véleményeiknek, akkor igenis helyen van; de méltóztassanak megfontolni, hogy e többségnek meg vannak elvei, meg van maga meggyőződése, és ily szónoklati piperékért nagyon bajosan fogják ezen elveket és meggyőződéseket megtagadni. Ha pedig a végett történik, hogy egy keletkezendő törvény netalán depopularizáltassék, ha netalán ennek az lehetne eredménye, hogy azok iránt, kik ezen törvény alkotásában a vezérserepet vitték, a népek bizalma megszűnjék: habár erre az addigi jelek szerint kevés kilátás lehet, csakugyan kérem, méltóztassanak megfontolni, minő képet nyújt egy nép, mely érez, óhajt, akar és teszen, de nem bizik; nem bizik különösen oly törvényekben, melyek ily válságos körülmények közt keletkeznek. Bizonyosan elfordulnak t. képviselő társaim ezen képnek árnyoldalaitól, és nem óhajtják ezen képet előidézni; kérem, forduljanak el az eszköztől is, mely habár saját akaratuk ellen, bár legkisebb befolyással is lehet e kép előidézésére. (Helyeslés.)

Hivatalos közlemények.

(A „Budapesti Közlöny” után.)

Magyar miniszteriumom előterjesztése folytán gróf Péchy Manó, valóságos belső titkos tanácsosomat, az abaujmegei főispáni cím- és méltóságának reáruházása mellett Erdélyre nézve királyi biztosul kinevezem, s jelen elhatározásom végrehajtásával belügyminiszteremet bízom meg.

Kelt Budán, ápril 2-án, 1867.

Ferencz József, s. k.

Gr. Andrássy Gyula, s. k.

Magyar belügyminiszterem előterjesztése folytán Bárczay Albertet Abaujmegei főispáni helytartójává kinevezvén, őt a megye tetteges kormányzatával, magyar belügyminiszteremet pedig jelen határozatnyom foganatosításával megbízom.

Kelt Bécsben, ápril 10-én, 1867.

Ferencz József, s. k.

B. Wenkheim Béla, s. k.

belügyminiszter.

KÜLFÖLD.

— Beust b. újabb körlevele élesen nyilatkozik s kiemeli, hogy a bécsi kabinet igyekszik minden más hatalommal barátságos viszonyban maradni, hanem hogy az európai kérdésekben a császári állam érdekei által leendő vezényleve s most nem látja okszerűnek a neutralitástól kilépést, melyet belviszonyai iránti tekintetből megtartani szükségesnek vél.

A „N. Fr. Pr.” így ír: „Hallomás szerint a porosz kormány, mint Londonban és Péterváron, úgy Bécsben is kérdést intézett az iránt, mit várhat Poroszország Ausztriától háború esetében. A felelet körülbelül így hangzott: Ausztria mindenekelőtt saját érdekeit tartandja szem előtt, habár soha feledni nem fogja, hogy köteleiségei vannak Németország iránt. Miután a német bund feloszlott, tehát mindegy akár mit gondol Ausztria Luxemburg állásáról. E kérdés első rendben Porosz- és Franciaországra tartozik. Ausztriát csak is mint európai kérdés érdekelheti, miután előtte legfontosabb, hogy a világbeke fentartassék. Anglia legközelebb úgy nyilatkozott Bécsben, hogy töle várni lehet, hogy diplomatailag működni fog a béke fentartásának érdekében. Ausztria egyelőre Angolországgal fog közreműködni ezen cél irányában.”

ANGOLORSZÁG. A „Sun” nem is tartja szükségesnek azon fejét törni, mit fog most Napoleon tenni. „Már rég tisztában volt ő ez iránt, sőt még ez időt is egész határozottsággal adta egyszer tudtul. A párisi kiállítás nem lehet megzavarni, de mihelyest elmúlik, a császár egyenesen a poroszok megbüntetésére fog kiindulni.”

A „Daily News” levelezője azt írja: „Thiers nagyon is vérmesen szolt, midőn azt mondá, hogy már nem lehet több hibát elkövetni. A — most némileg bevallott elhibázott — kísérlet, Luxemburgot bekebelezni, roppant hiba volt, melynek következményei nem vehetők számba. A császár fondorlataival odáig ment, hogy most csak borzalmas háború és keserű megaláztatás közt választhat.”

FRANCZIAORSZÁG. Páris. Hiteles forrás szerint, a külügyi hivatal oly szokatlan erélyt mutat nyilatkozataiban, hogy alig szabad kételkednünk, miszerint el vannak erősen határozva vissza nem ijdni a háború esélyektől sem.

A „Monit. de l'armée” tüntetéssel jelenti: „A vadász századok már gyakorolják magukat az ily löfegyverben, már képek 10 lövést tenni egy percz alatt. A szerződésnek úgy vannak megköve, hogy május hó végeig a párisi és lyonsi két hadsereg teljesen fel lesz szerelve. Eddig 257,000 Chassepot puskát szolgáltatott ki. A Bretagneban a lovakat vásárolják, melyek hosszú sorban érkeznek ide a nyugati vaspályán. A lóvásárló tisztnek megtagadták, hogy minden áron vegyék meg az arra való lovakat. Loysel tbk. a mexicói sereg tábornokai főnöke s több más főtisztek már emlegetek a Rajna felé, s a lyonsi és párisi csapatok parancsot kaptak, hadkészzen állni. Az új hadszervezési tervet a kormány, dacára az ország ellenzésének, fentartja. Niel áll a harezpárt élén, s állítja, hogy szükség van a 300,000 mozgósítható nemzetőrségre, hogy midőn az egész sereg elmegy a háborúba, a várakban legyen helyőrség, és hogy ne veszélyeztessék a belnyugalom. A hadügyminiszter ezt annál szükségesebbnek állítja, mert nézete szerint Poroszország rövid idő múlva 1.200.000, Oroszország 1.700.000 embert hívhat zászló alá.” — Beszélk, hogy Benedettinek megtagadták, követelje rögtön Luxemburg kitűrtetését, és hogy Hollandhoz nyilatkozat küldetett, miszerint Franciaország éppen nem szándékozik előltni Luxemburg megvételelét.

Martin de Brettes ur kis, csak egy ember szolgálatát igénylő ágyúja Vincennesben a legnagyobb titokban elkészült, s Mendonban épp most próbáltatik. Annaira vigyáznak a titok megőrzésére, hogy még Canrobert tábornagyot is visszautasították, ki Vincennesben a gyártást megkivánta szemléltni, miután a legszigorubb parancs volt adva, hogy csak azok becsatlássanak be, kiknek a császár maga ad erre engedély-jegyet.

OLASZORSZÁG. A „Moniteur” következő tudósításokat ad a Ratazzi miniszterium megalakulása körül folyt alkudozásokról: Victor Emanuel fogadván a senatus és az új kamara küldöttségeit, melyek a képviselő testületek választást nyújták át a trónbeszéde, azt mondotta: „hogy a körülmények bajosak, s hogy szükséges egy kibékítő miniszteriumot alakítani, mely minden pártot magába foglaljon. Ez értelemben adott megbízást Ratazzi urnak a kormány megalakítására, s hogy ő számít a követek kivétel és pártkülönbség nélküli támogatására. A felség ezenkívül kiválóan hangsúlyozta a pénzügyi helyzetet, melyre különös gondjait fordítandja.”

NÉMETORSZÁG. „A porosz-osztrák szövetség utóbbi napokban sokat beszéltek, jegyzi meg a „Zeidl. Corr.” Bizonyos, hogy a bécsi és berlini udvarok közötti viszony oly barátságos, a mint azt a megelőző események után csak várni lehet, mindazáltal egyik részen sem tételezhető fel annyi jó akarat, mennyi egy formális szövetség megkötésére szükséges. Legkevésbé pedig lehet Poroszországnak kedve arra, hogy szerződésleg kösse le magát bármely irányban, kivéve természetesen Németországot. Poroszország helyzete most oly szerencsés, hogy mindenfelől keresik szövetségét, miért is alig fogja egyhamar feladni a szabad-kéz politikáját. Münchenben és Stutgardban nyilatkozatok történtek, melyek ünnepeken protestáltak Luxemburg átengedése ellen. A bajor kamara egy az összes követek által aláírt nyilatkozatot fog benyújtani Hohenlohe herczegnek, melyben kimondatik: „hogy az 1866. aug. 22-diki szövetségi szerződés első gyűlésének a kamara örömmel fogja ödvöztetni, ha Bajorország nem hágy kétséget támadni az iránt, hogy összes erejével fogja megvédelmezni a fenyegetett német földet.”

Az „A. A. Ztg.” sok oldalról vesz tudósításokat, melyek a dolgok állapotát a luxemburgi kérdést illetőleg igen válságosnak tüntetik fel. „Franciaországban már igen fel vannak izgatva. A császár a maga részéről, kinek a németalföldi király Luxemburg átengedése iránt messzszéható engedményeket tön, már most nem akarja ennek megengedni, hogy visszalépjen, hanem azok teljesítését kívánja, ha mindjárt Porosz- és Németországgal háborúba keveredik is. Ez okból a tárgyalások Páris és Berlin közt még folynak, mily eredményre, még bizonytalan. Berlinben is egész komolysággal méltányolják a válságos helyzetet. Hogy oly dolgokban, melyben egy ősi német tartomány elszakításáról, tehát a nemzeti becsület és külbiztonságról van szó, minden pártszínezet eltűnik, hogy minden erőnek délen és északon a szükséges védelemre egyetűlni kell és fog, remélhetőleg kérdésen kívül áll. Nem szabad Olaszország magatartását a jelen válságban szem előtt tévesztetni. Hogy Ricasoli visszalépésre látta magát indíttatva, ránc nézve nem kedvező omen; mert Ricasoli a mi tudunkkal határozottan azon párt részén állt Olaszországban, mely a Franciaországgal való szoros egyesülés ellen volt, és nevezetesen nem akarja, hogy Olaszország egy Porosz- és Németországgal Franciaországgal által viselendő háborúban résztvegyen. Valjon a francia szövetség hívei fognak-e feltűrkerekedni? Flórenczből érkezett tudósítások ezen fordulatot nem tartják lehetetlennek, sőt valószínűnek. Nehány

százazernyi olasz segélyesapat nem csekély támogatás volna Franciaországnak.”

Végül közöljük a porosz junkerek közlönyének a „Kr. Ztg.”-nak Franciaország ellen intézett támadását: „Egy európai hatalom sem szándékozik megzavarni Európá békéjét, mondja, csak a francia. Anglia békészeretőbb mint valaha. Németország, Ausztria és Oroszország el vannak foglalva saját ügyeikkel. Az iparos és kereskedő világ félénk szemel mind a francia vulkán felé fordulnak, hol minden pillanatban lehet félni, hogy a nemzeti büszkeség s nagyvágyás rohama kitör. Óhajtja, hogy Franciaországban ura maradjon a kormány a helyzetnek s reményli, hogy a francia hűség nem fog annyira fokozódni, hogy Luxemburg miatt egész Európá békéjét kockáztassa tegye. De nagy sajnálattal látja, hogy a francziák hódítási vágya csak pillanatokra odázható el, de e betegség, melyet a közvélemény organumai minduntalan dicsőítenek, még majdnem a lehetetlenségek sorába tartozik.”

OROSZORSZÁG. Az orosz lapok egyremásra tagadják, hogy Oroszország a Kelet ellen fegyverkezik; mindazonáltal tagadhatlan, hogy minden lehető előkészületek megtételnek a közlő küzdelemre és az orosz tisztek leplezetlen kijelentik, hogy a keleti kérdés a küszöbön álló nyáron fog eldőlni. Egy 60,000-nyi hadsereg van már a Pruth-vonalon egybegyűjtve, az összes raktárak teljesen meg vannak töltve; lovasság és tüzérség az egész télen át kis szakaszokban indult délfele és a lengyelországi gyalogok is lassankint kisebb csapatokban szintén délre fognak indulni.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Berzenczey László, boszszas számláztes után hazakerült hazánkba, tegnap este tartá felolvasását a redoute-teremben szép számú közönség jelenlétében. Mindvégig érdekes és helyenként megragadó felolvasása élénk tetszésnyilatkozatokat idézett elő, s a felolvasó érdekes egyénisége, valamint első megjelenésére rokonszenves lelkesedéssel üdvözöltetett, úgy a felolvasás bezártára éljenek és tapsokkal tiszteltet meg. Idő rövidsége miatt ezuttal nem terjeszkedhetünk ki a felolvasás fénypontjainak kiemelésére.

* Alsó-Fehérmegyéből a zsandárokkal Nagy-Enyedrre kísértetett alvinczi birtokos ügyében újabb irat küldetett be több aláírással, s kiadását sürgetik a nyilvánosság azon terén, melytől senkit sincs jogunk elzárni. Mi már elég jelet adtuk a kiméletességnek, midőn az első tudósítást mellőztük azon reményben, hogy rögtön elégtétel szolgáltatásról értesülhetünk.

* Balázsfalváról (ugyanacsak Alsó-Fehérmegyéből) egy ismeretlen honleánytól megható levelet kaptunk; ime kivonata: „Lakik itt (Balázsfalván) egy becsületes magyar család a többek közt, mely nemcsak nem vét senkinek, de sőt, hol lehet, segít mindent, nemzetkülönbség nélkül, s nem egy nyomorban meghalt románt temettetett el, és most, mióta kedves hanzánkban a ministerium ki van nevezve, oly borzasztó ellenszenvvel találkozik mindenütt, csak azért, mert hazáját imádja, perze azt nem tiltolja, de nem is kérdik vele, a mult éjel (ápril 4-dikén) betörték az ablakait, s miért? (de kérem ne nevéssenek) egy nemzeti színű kalitka volt az ablakon, s ezért követek el egy ily botrányos dolgot; perze ez még csak kezdet, de majd minden este halljuk a ház előtt a zúgást és kiáltásokat: „zsosz ku unguri!” s már egész nyíltan beszélnek, hogy még a többi ablakokat is betörik, perze megtehettek, mert senki sem korlátolja őket, senkitől sem félnek, tudják, hogy ki van mondva: bármit tegyenek a románok, mi legyünk elnézők sat. Elmennék ugyan innét, de ha a sors ide láncozott, s mit egy egész élet fáradósával és önfeláldozásával szerezünk, hogy öreg napjainkat biztosítsuk, most hagyjuk itt? hát hova menjünk? hisz tán ez a mi hazánk is, s nekünk itt élünk halunk kell; beperelhetünk tán, ha volna is kit; de mondom nem is szabad, mert az az elv: „legyen békeesség!” stb. A nyilvánosság oltalmához folyamodó felhívás legmeghatóbb részét kihagyjuk, mert a nemes önfeláldozást, mely ott felajánlatik, a haza nem kívánja, s mert bizunk a román politikusok magasabb felfogásában, miszerint a személyek, vagy egyes családok elleni demonstratiók elnézésével éppen nem fogják a román nép politikai értetségének szegénységi bizonyítványát a világ előtt tulbuzgók által kiállítani engedni, valamint mi is mindig tiltakoztunk az ellen, hogy bárki is közlüljön ily uton rossz szolgálatot tegyen ügyünknek, mert mindig rossz szolgálat az, mivel a szélsőségek, a tetlegességig leszálló fanatizmus egy ügyet támogatni hisz. Kolozsvár egy 25,000 lakost számláló város, s habár köztünk sok román lakik, büszkén hivatkozunk rá, hogy itt politikai felfogásáért egy család ellen sem történt utozi demonstratio, pedig bizony nem titkolhat politikai érzelmeiket. Balázsfalva egy 1095 lelket számláló mezővároska, melynek tehát közszellemét minden mozzanataiban figyelemmel kísérni, arra közvetlenbőll és gyorsabban hatni könnyebb, s minket nem kevésbé nyugtat meg, hogy az egyszersmind a g.-e. érsek ő exoának székhelye, ki főpapi kegyes hivatásánál fogva csak nemes, apostoli, kibékítő irányban vezérlendi a szemei előtt nyilvánuló

ottani közszellemet. Mi ez oldalról legtöbbet várunk és pedig nemcsak a balázsfalvi, hanem az összes környékbeli románság közszellemének irányára nézve.

— A radmegeye 1861-ki bizottmánya f. hó 9-dikén tartott értekezletében Popovics Desseanu János román részről szónok alkotmányos és testvéries szellemű beszédben kiemelte, hogy pártszínezet nélkül mindenki hivatva van a kormány feladatát nem nehezíteni. „A románok magatartása — ugymond — most alkotmányellenes nem lehet, a román nép kívánja az alkotmányt. Rá nézve az abszolút rendszer nyomasztóbb volt, mint másokra, már azért sem lehet az alkotmányellenes. De ha a románok nem mutattak oly cselekvényeket a helyreállítás alkalmával, mint mások, ennek oka az volt, mert oly törvények léteztek, melyek e nemzetiségnek nem voltak kedvezők, de most az országgyűlés e törvényeket felfüggesztette, s a kormányt felhatalmazta, hogy e tekintetben a 61-diki feliratok szellemében intézkedhessék, most tehát a román nemzetiségnek is nem lehet oka az alkotmánytól idegenkedni. Reményét fejezi ki, hogy a jövőben nem lesz alkotmányhűbb nép, mint a román, mert hiszi, hogy a mit óhajt, azt az országgyűléstől megnyeri. — Valamely intézkedés hasznát annak gyakorlati alkalmazása mutatja. A román nép a megyei alkotmányos gyakorlatban még nem részesült, mert 48 óta az alkotmány szűnetelt. Nem tekint vissza 61-re, midőn törvénytelen kormány volt, a mi akkor történt, azt e körülményeknek tulajdonítja. A jövőben biztosítékot lát, ha azon elvet valljuk, hogy az alkotmány jótéteményeiben mindenki részesüljék s az intézkedések úgy történnek, hogy közmegelegedésre szolgáljanak.”

— Városunk több műkedvelő ifjai folyó hó 24-kén jótékony czélú ének-, zene- és szavallati-estélyt szándékoznak rendezni Szamos-Ujvárt. Hiszik, hogy e nemes czél, mint mindig, úgy jelenleg is méltó siker fogja koszorúzni.

— Küküllőmegyében f. hó elején Ebesfalvára, a megye értelmiségének nagyobb része, baráti felszólítás következtében, egybegyűlt, hogy a mult évi követválasztások alkalmával felmerült keletlen surlódásokat kiegyenlítő, egy erős testületté alakuljon, mely az őnzést és személyeskedéseket kebeléből kizárva az 1848-ki törvények alapján a közügyekre erőlyes befolyást gyakorolhasson. Az alakulás megtörtént, s kimondotta a testület, hogy nem pártot akar képezni, hanem egyesíteni akarja a különvált erőket egy közös czél, az alig visszaszerzett alkotmányosság megőrzésének érdekében, és körébe fogadja mindazon hazafiakat, kik az 1848-ki demokrat elvekre fektetett parlamentáris kormányfomának hívei, és a kik a jelenlegi magyar felelős miniszterium intézkedéseit teljes bizalommal elősegíteni kívánják. (P. Hirlap.)

— Küküllőmegyéből mi is kaptunk egy tudósítást e tárgyban. Nem tudjuk ki írta, mit annyival inkább sajnálunk, mert megjegyzései megfelelnek szempontunknak. Kénytelenek vagyunk újabban kijelenteni, hogy semmi közleménynek nem adhatunk helyet, ha írja még a szerk. irányában sem írja alá. Nem azért kötjük ki e feltételt, mint ha az illetők anonymitását fenn ne tartanók, ha kívánják. De ha eshetőleg valami kérdést kellene tennünk, tudnunk kell kihez fordulhassunk, s az aláírást rendes levelezőinktől is megkivánjuk, mert annyi mindenféle kézirat jellemét nem tarthatjuk emlékeztünkben, hogy azonnal tudhassuk, melyik másik. Legyen szabad ezt t. olvartáinknak újból is figyelembe ajánlani.

— Valakinek bármely hatáskörben nyilvánuló érdemét méltányolni mindig örömrünkre szolgál, s így szívesen emlékeztünk meg arról is, hogy postaiszt gy. sztmiklósi Pongrácz Ferenc hazánkianak mintegy 6-dik év óta városunk minden rendű lakói iránt tanusított nyájás bánásmódját és szolgálatkészségét ki kell emelnünk; annyival is inkább, mivel ezelőtt pár hetekkel történt néhány hétig való távollétében, a közlekedni szokott közönség nem kevésbé érezte távollétét, utóda nem lévén képes a nyelvek nem bírása miatt helyét pótolni. Pongrácz urat az említett hat év óta akár a teher, akár pedig levélpostán mindig oly osztálynál lehet beosztva látni, hol a közönséggel kellett érintkezésben lenni, s mégis dacára az ő vállaira ruházott nehéz szolgálatát a közönség érdekéért oly békéltűrőleg s esendesen vitte, hogy ő rá soha semmi panaszt nem hallottunk. Rövid szabadsági ideje kitelése után újból visszajöve, helyét, hol a közönségnek nem kevésbé tehet s teszen szolgálatot, elfoglalta. Vajha a kormány nevezhetne sok ily alkalmas és jó modru postaisztet mentől előbb ezen nevezetes főpostaállomáshoz!

UJ POSTA.

— München, ápril 13. A képviselők feliratának átnyújtásakor Hohenlohe hg a luxemburgi kérdést említvén fel, örömet fejezi ki, hogy a kamara és az ország egyértelműleg készek áldozatot hozni Németország becsület-kérdésében; üdvözlí a feliratot, mely helyes magyarazata a többi német tartományokkal Németország területi épségének megőrzése végett kötött szerződésnek.

— Bukarest, ápril 13. A szerb fejedelem ma ide érkezett s nagy ünnepelességgel fogadtattott.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

